

USAID
ОД АМЕРИКАНСКИОТ НАРОД

ФОНДАЦИЈА ЗА ОБРАЗОВНИ И КУЛТУРНИ ИНИЦИЈАТИВИ
FOUNDATION FOR EDUCATION AND CULTURAL INITIATIVES
ЧЕКОР ПО ЧЕКОР • STEP BY STEP

10+10

(адаптирани
активности од
прирачниците:
»Чекор по чекор до
јазична писменост« и
»Математика низ
игра«)

Активности
за јазично и
математичко
описнување
на ученици со
попреченост

Издавач: Фондација за образовни и културни иницијативи „Чекор по чекор“ - Македонија

За издавачот: Сузана Киранџиска

Автори на активности и адаптација на активности: Марија Давчевска и Живка Панова Саздова

Автори на активности кои се предмет на адаптација: Бранка Џајковска, Зорица Јовановска, Елизабета Томевска- Илиевска и Мајда Јошевска

Графичко уредување: Јовица Јовановски

Техничка подготовка: Мирослав Стојановиќ, Билјана Јовановска

Јазична редакција: Сузана Киранџиска

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

364-056.26/-36[:37.091.3:811.163.3(035)

364-056.26/-36[:37.091.3:51(035)

ДАВЧЕВСКА, Марија

Активности за јазично и математичко описменување на ученици со попреченост : 10+10 : (адаптирани активности од прирачниците "Чекор по чекор до јазична писменост" и "Математика низ игра") / [автори на активности и адаптација на активности Марија Давчевска и Живка Панова Саздова]. - Скопје : Фондација за образовни и културни иницијативи Чекор по чекор, 2018

Начин на пристап (URL): <http://www.stepbystep.org.mk>. - Публикацијата е во рамките на проектот: "Со читање до лидерство". - Текст во PDF формат, содржи 46 стр., илустр. во боја. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 22.03.2018

ISBN 978-608-4732-98-3

1. Панова Саздова, Живка [автор]

а) Ученици со попреченост - Настава по македонски јазик - Прирачници б) Ученици со попреченост - Настава по математика - Прирачници COBISS.MK-ID 106674186

Проектот на УСАИД „Со читање до лидерство“ е спроведуван од Фондацијата за образовни и културни иницијативи „Чекор по чекор“ во соработка со Министерството за образование и наука на Република Македонија

Овој прирачник е подготвен во рамки на Проектот на УСАИД „Со читање до лидерство“ со поддршка од американскиот народ преку Агенцијата на САД за меѓународен развој- УСАИД. Содржините на овој материјал не ги одразуваат секогаш мислењата и ставовите на УСАИД или Владата на САД.

Вовед

Според определбите во концепциските документи за основното образование во Република Македонија, наставниците и училиштето имаат посебна одговорност кон учениците кои од различни причини имаат тешкотии во учењето и постигнувањето на образовните цели, што доаѓа до израз со прилагодувањето на содржините и методите во наставата кон различното темпо на напредување на учениците.

Во основа сите активности во наставата имаат за цел да се поддржи учењето на учениците, сфатено во најширока смисла (когнитивно, социјално, емоционално). Сметаме дека Прирачникот „Активности за јазично и математичко описменување на ученици со попреченост“ може да придонесе во процесот на давање на континуирана помош и поддршка на учениците со попреченост во совладувањето на основните јазични и математички вештини.

Прирачникот „Активности за јазично и математичко описменување на ученици со попреченост“ претставува сублимат на избрани активности од прирачниците „Чекор по чекор до јазична писменост–50 активности за совладување на јазичните вештини“ и „Математика низ игра–50 активности за совладување на математичките вештини“, подготвени во рамки на проектот „Со читање до лидерство“. Избраните активности во одреден степен се модифицирани, согласно на потребите и можностите на учениците со интелектуална попреченост и на наставниците им нудат идеи и инструкции за користење на визуелни и манипулативни дидактички средства за совладување на содржините од областа на јазичната и математичката писменост.

Во Прирачникот во различен процент се опфатени наставни подрачја од наставните програми по мајчин јазик и математика за почетните одделенија: 1. Слушање и говорење 90%, 2. Почетно читање и пишување 60%, 3. Јазик 40%, 4. Литература 20%, 5. Изразување и творење 80%, Броеви 70%, Математички операции 10%, Мерење 20%, Работа со податоци 10%, Решавање на проблеми 30% и Геометрија 20%.

За секоја понудена активност се посочени потребните материјали, даден е опис на активноста и дадени се насоки во однос на подготовка и реализација на активноста. Начинот на подготовката на активноста е илустриран со фотографии преку кои се гледа постапноста во подготвувањето на материјалите. Притоа, секој наставник треба да ја модифицира, збогати или измени активноста во зависност од потребите и можностите на ученикот со попреченост. Активностите кои се содржани во прирачникот во основата го имаат учењето низ игра и овозможуваат интеграција со другите наставни предмети и содржини. Овој прирачник, може да послужи како модел или пример на наставниците за тоа како да го прошират изборот, односно да адаптираат и применат и други активности од прирачниците „Чекор по чекор до јазична писменост–50 активности за совладување на јазичните вештини“ и „Математика низ игра–50 активности за совладување на математичките вештини“, се со цел подобрување на јазичните и математички вештини кои се од особена важност за развојот и успехот на учениците со попреченост.

Насоки за спроведување на активностите со цел да се овозможи целосно учество на учениците со попреченост

Подготовките за читање и пишување кај учениците со пречки во психичкиот развој траат многу подолго за разлика од нивните врстници со типичен развој. На процесот на формирањето на поимот за број, претходи долготрајно манипулирање со конкретни дидактички материјали, составување и расклопување на елементите во множествата, развој на математичкиот речник/поимите, разликувањето на предметите и нивното споредување според различни критериуми, развојот на способностите за воочување на релациите, просторот и сл. Проблемите во учењето многу често се јавуваат заради потешкотии во помнењето на содржините, краткотрајното внимание, нискиот говорен потенцијал, како и ограничените перцептивни и моторички способности. Способноста детето да ги воочува сличностите и разликите во околината, е претпоставка за симболичното диференцирање, кое е неопходно во процесот на читањето и пишувањето. Основните активности во функција на подобрување на визуелната перцепција се однесуваат на пронаоѓањето на објектите, разликувањето на боите, организацијата во микро и макро просторот, описот на активностите на личностите, идентификацијата на предметите, анализата на слики, цртежи и сл.

Во таа насока во избраните активности се воочува серија слики како подлога за усовршување на визуелната дискриминација на формите и големините, како и серија симболи за увежбување на примарната симболичка диференцијација. Дел од активностите овозможуваат развој на способноста за тактилна дискриминација која е во насока на разликување на квалитетот на одредени материјали (активност: „Опиши го предметот“), оспособување за воочување на разликите на должината (активност: „Јас мерам должина“) големината и тежината преку воочување на разликите кај предметите за секојдневна употреба (активност: „Читај или слушај за да нацрташ и раскажи што си нацртал“). Приложените активности се и во насока на развој на координацијата на перцептивните и фините моторички реакции што се потребни при совладувањето на вештините за пишување, имитирање на прецизни движења на телото, манипулирање со ситни предмети и изведувањето прецизни активности. Некои од избраните активностите придонесуваат во унапредувањето на неврофизиолошката контрола на телото. Генерално, реализацијата на предвидените активности може да има позитивни импликации врз развојот на перцептивните и моторните способности кои се значаен и неопходен предуслов за успешно воведување во почетното читање и пишување, во усвојувањето на поимите за број, елементарните просторни и временски поими, кои се основа за успешно совладување на наставните содржини. Активностите кои се презентирани во вид на приказна, (активност: „Заврши ја приказната“ и „Постер на приказната“), со стил кој е близок и разбирлив за учениците, е солиден предуслов и поттик за зголемена мотивираност и зголемен интерес за учење кај учениците. Учењето преку игровни активности ги поттикнува учениците со попреченост да ги извршуваат налезите многу побрзо и поточно и притоа овозможуваат релаксирана работна клима.

При реализирањето на воспитно-образовниот процес со децата со оштетен слух треба да се оперира со богато илустриран материјал кој може да се сретне и во прирачниците со активности за јазично и математичко описменување. Добро избрана слика, цртеж, илустрација, кај ученикот може да го долови она што треба ученикот интелектуално да го разбере, логички да го обработи и притоа да пројави иницијација да се изрази, употребувајќи говор. Постапката за формирање на математички поими се спроведува во процесот на целокупната настава во текот на подготовка за читање и читање, цртање, моделирање, физичко и здравствено воспитување, како и низ структуралните игри (активности: „Гасеница“, „Процени и погоди“, „Математички маратон“, „Пазаруваме“ и др.). Активностите може да најдат примена и кај слепи и слабовиди ученици со пронаоѓање на начините на перципирање на предметите по пат на сетилата за допир и слух и оспособување да ги проценуваат надворешните впечатоци кои ги примаат.

Успешноста во реализацијата на понудените активности кај учениците кои имаат било каква попреченост зависи од пристапот и методите кои ги користи наставникот. Пред да започне со било која активност, наставникот треба добро да ги проанализира сите етапи од активноста од аспект на нивната компатибилност со психо-физичките способности и можности на секој ученик со попреченост и да ги прилагоди доколку констатира таква потреба.

Комуникацијата со учениците со различни видови на попреченост, во најголем дел, зависи од видот и степенот на нивната попреченост. На пример, во комуникацијата со лица со интелектуална попреченост и со оштетување на слухот треба да се внимава на јазикот и реченичните конструкции, додека во комуникацијата со учениците со оштетување на видот треба да се даваат што е можно подетални вербални инструкции.

При комуникација со ученици со интелектуална попреченост, важно е да се користат едноставни реченични конструкции и разбирливи зборови, односно јасни изрази и едноставен разбирлив речник. При поставувањето на барањата за реализација на предвидените активности, наставникот треба инструкциите да ги дава последователно една по една. Притоа, тој треба да го поттикнува ученикот да ги воочи резултатите, пред да се премине на следната фаза од активноста или инструкцијата.

Кај учениците со интелектуална попреченост преземањето иницијатива и мотивацијата за комуникација понекогаш можат да бидат на многу ниско ниво. Поради тоа е потребно наставникот да ги поттикнува учениците да зборуваат преку поставување прашања и потпрашања и да им дава поддршка дури и за активностите кои учениците би требало да ги изведуваат индивидуално. За работа во група во редовна паралелка потребно е активно вклучување и на останатите ученици во паралелката, при што тие можат да бидат многу успешни во поттикнувањето комуникација кај своите врстници, а и самите ученици со попреченост нема да се чувствуваат изолирано.

Некои ученици со оштетување на слухот го користат „читањето“ на говор од уста како главен метод на комуникација. Преку набљудување на движењето на усните, тие се обидуваат да ја препознаат суштината на исказите и да ја следат дискусијата. Други пак за комуникација го користат знаковниот јазик, односно комуницираат со лицата што слушаат, со посредство на толкувач на знаковен јазик.

Доколку во активностите учествуваат ученици со делумно или со целосно оштетување на видот, наставникот треба да се труди да дава јасни вербални инструкции за сите задачи и активности. Пред да ја постави задачата, добро би било на учениците да им ги објасни сите чекори, односно накратко да го претстави планот на активност. На тој начин, ученикот со оштетување на видот ќе има претстава за целата активност и за неговата улога во неа. При користењето на сликите од прирачникот би било полезно некој од учениците со типичен развој да даде вербален опис, да објасни каде се одвива дејството на сликата и каде се наоѓаат луѓето или предметите.

На ученикот со попреченост потребна му е безбедна средина, соодветно место каде ќе се чувствува емоционално сигурен и ќе може да дојдат до израз неговите афинитети и преостанати способности и можности, да му се овозможи непречено да ги искаже сопствените размислувања, потешкотии и предизвици со кои се соочува. Препорачливо е наставникот да се обиде да ги вклучува учениците со попреченост во групните активности, секогаш кога ќе процени дека тоа е можно. Во зависно од видот и степенот на попреченост и напредокот на ученикот со попреченост, наставникот би требало да процени во кои активности ќе го вклучи ученикот и каква улога ќе му даде во рамките на групата. Сепак, учениците со попреченост не би требало по секоја цена, да се вклучуваат во групните активности. Доколку одредени ученици имаат потреба од поголема поддршка и најдобро напредуваат кога работат индивидуално со наставникот, се препорачува адаптација на активност и нејзина реализација со примена на индивидуализиран и диференциран пристап.

Имајќи ги предвид различните специфични потреби на учениците со попреченост, наставникот би требало да планира повеќе време за реализација на активностите во кои ќе ги вклучи овие ученици. На повеќето ученици со попреченост им е потребно повеќе време за да го разберат концептот на активност, да размислуваат за решение на проблемот и самостојно да учествуваат во реализација на превидените активности.

Кога се работи за ученици со интелектуална попреченост, наставникот би требало да внимава и на начинот на интерпретација и пренесување на информациите. Наставникот низ разговор со ученикот треба да се увери дека ученикот со интелектуална попреченост добро ги разбрал насоките и знае што треба да прави.

Доколку, ученикот со попреченост не користи асистивна технологија или не може самостојно да пишува, тој би требало да работи со поддршка на наставникот или на некој ученик. Оваа препорака важи за сите ученици со попреченост освен за учениците со оштетување на слухот, кои за комуникација го користат знаковниот јазик и би требало да пишуваат самостојно или со помош на толкувач на знаковен јазик.

За ученици со телесна попреченост, или со оштетување на слухот, наставникот треба да зборува побавно, погласно и поразговорно и често да го прашува ученикот дали ги слуша/разбира неговите инструкции. За учениците со телесна попреченост, потребно е да се обезбеди маса со соодветна висина за непречена реализација на дел од превидените активности.

Подготвиле:

Советниците од Бирото за развој на образованието:

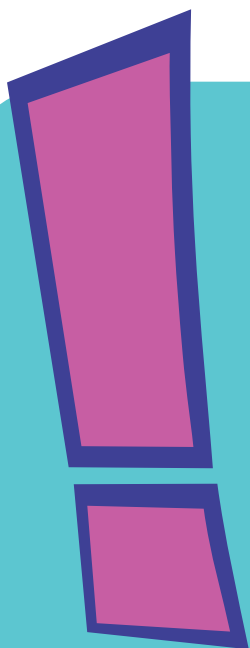
Ванчо Петрушевски

Ајше Ајрулаи

м-р Снежана Трпевска

м-р Жанета Чонтева

Чекор по чекор
до јазична писменост
10 АКТИВНОСТИ ЗА СОВЛАДУВАЊЕ
НА ЈАЗИЧНИТЕ ВЕШТИНИ

1. АКТИВНОСТ:

Волшебни торбички

Потребни материјали:

- Картонска кутија
- Лист хартија
- Фломастери
- Самолеплива лента
- Вреќа
- Разни предмети

Програмско подрачје:

- Слушање и говорење
- Почетно читање и пишување
- Јазик
- Литература
- Изразување и творење
- Медиумска култура

Подготовка:

Во една вреќичка ставете три предмети на иста тема (на пр. три предмети од училишниот прибор: молив, тетратка и гума за бришење). Исто така подгответе и картички каде трите предмети кои ги имаме во вреќата се презентирани со фотографија. Во вреќичката треба да има и други три картички со фотографии од предмети кои не се поврзани со темата (пр. шише, топка и телевизор). Картичките за учениците кои знаат да читаат може да бидат напишани со зборови.

Опис на активноста:

Објаснете им на учениците дека секој од нив ќе извлече по еден предмет од вреќичката кој не смее да го именува, туку треба да ги опише неговите карактеристики колку што може подобро и подетално. Поставете ја вреќичката на место каде останатите ученици не ќе можат да го видат предметот кој е извлечен. Другарчињата од одделението треба да го погодат предметот само врз основа на тоа како другарчето го опишува предметот. Доколку при реализирање на активноста почувствувате дека учениците имаат тешкотии да го погодат предметот кој се опишува, понудете им и по 2 картички (со слика или збор) од кои на едната картичка е предметот кој другарчето го опишува, а на другата картичка некој друг предмет. Откако групата ќе заврши со погодување, ученикот им го покажува предметот кој го опишувал.

Охрабрете ги учениците и објаснете им дека некои карактеристики на предметите не е лесно вербално да се опишат. Исто така, преку оваа активност учениците ја сфаќаат важноста на вербалната порака што ја испраќаат и сфаќаат дека доколку не се доволно јасни, нивните зборови може да го одведат слушателот во спротивна насока.

Белешка:

1. Активност: Волшебни торбички

a)

б)

в)

2. АКТИВНОСТ:

Што е правилно, а што неправилно?

Потребни материјали:

- Два картони (еден зелен, еден црвен)
- Лист хартија
- Фломастери
- Самолеплива лента

Програмско подрачје:

- Слушање и говорење
- Почетно читање и пишување
- Јазик
- Литература
- Изразување и творење
- Медиумска култура

Подготовка:

Подгответе еден зелен и еден црвен картон за секој ученик. Во горниот агол на зелениот картон ставете знак ✓, а во горниот агол на црвениот картон ставете знак ×. Исто така потребни ви се и пластифицирани слики со две спротивни ситуации (пр. на едната слика имаме дете кое фрла ѓубре на земја и слика од дете кое фрла ѓубре во канта за отпадоци). Сликите поделете ги во две кутии ставајќи ги оние слики на кои се претставени ситуации кои се прифатливи во едната кутија, а оние спротивните во другата кутија.

Опис на активноста:

Активноста се реализира индивидуално. Дајте му на секој ученик еден зелен и еден црвен картон. Ученикот извлекува по една слика од двете понудени кутии. Потоа објаснете им дека сликата на која е претставено однесување кое е прифатливо и кое се подржува, треба да ја залепат на зелениот картон каде што е поставен знак ✓, а сликата каде е прикажано однесување кое не е прифатливо и кое треба да се подобри, да ја залепат на црвениот картон со знак ×. Ова се повторува 3-4 пати. На крај побарајте секој ученик да ги презентира ситуациите кои тие ги извлекле.

Идеја +:

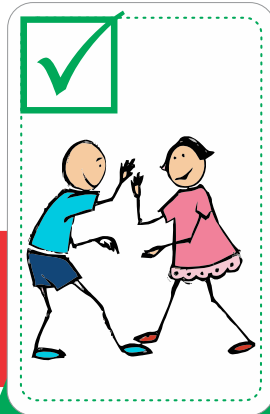
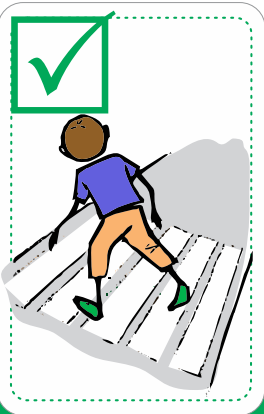
Оваа активност е погодна за работа во помали групи. Седнете со своите ученици во круг. Секој ученик нека извлече по една картичка. Ученикот кој е најблиску до вас, прв нека опише како би постапил во ситуацијата прикажана на сликата. Помогнете им на учениците да најдат решение. Нека дискутираат сите. Прашајте ги дали некој од нив се нашол во таква ситуација. Секогаш поттикнувајте ги да ги искажат чувствата кои ги имале кога се случила слична ситуација.

Белешка:

2. Активност: Што е правилно, а што неправилно?

3. АКТИВНОСТ:

Еден глас, еден жетон

Потребни материјали:

- Картони во боја
- Самолеплива лента
- Хартија

Програмско подрачје:

- Слушање и говорење
- Почетно читање и пишување
- Јазик
- Литература
- Изразување и творење
- Медиумска култура

Подготовка:

Подгответе табела како на фотографијата на следната страна. Табелата се состои од два реда со 5-6 квадратчиња и пластифицирани жетони кои се прицврстени со долниот дел на табелата со самолеплива лента. Препорачуваме материјалите секогаш да ги пластифицирате, затоа што на тој начин ќе можете да ги користите повеќекратно.

Опис на активноста:

Активноста се реализира индивидуално. Пред почетокот на активноста жетоните поставете ги во долниот ред од табелата. Активноста започнува со задавање едносложни или двосложни зборови (составени од слогови кои во себе содржат само една согласка и една самогласка. На пр.:нога, рака, маса). Замолете го ученикот внимателно да слуша и да ги повтори гласовите од зборот. При тоа, како што ги изговара гласовите еден по еден, за секој изговорен глас треба да земе по еден жетон и да го залепи во полињата на горниот ред од табелата. Откако ќе ги постави жетоните во полињата, според изговорените гласови од зборот, ученикот треба да ги изброи и да заклучи од колку гласа е составен зборот што го изговорил.

Идеја +:

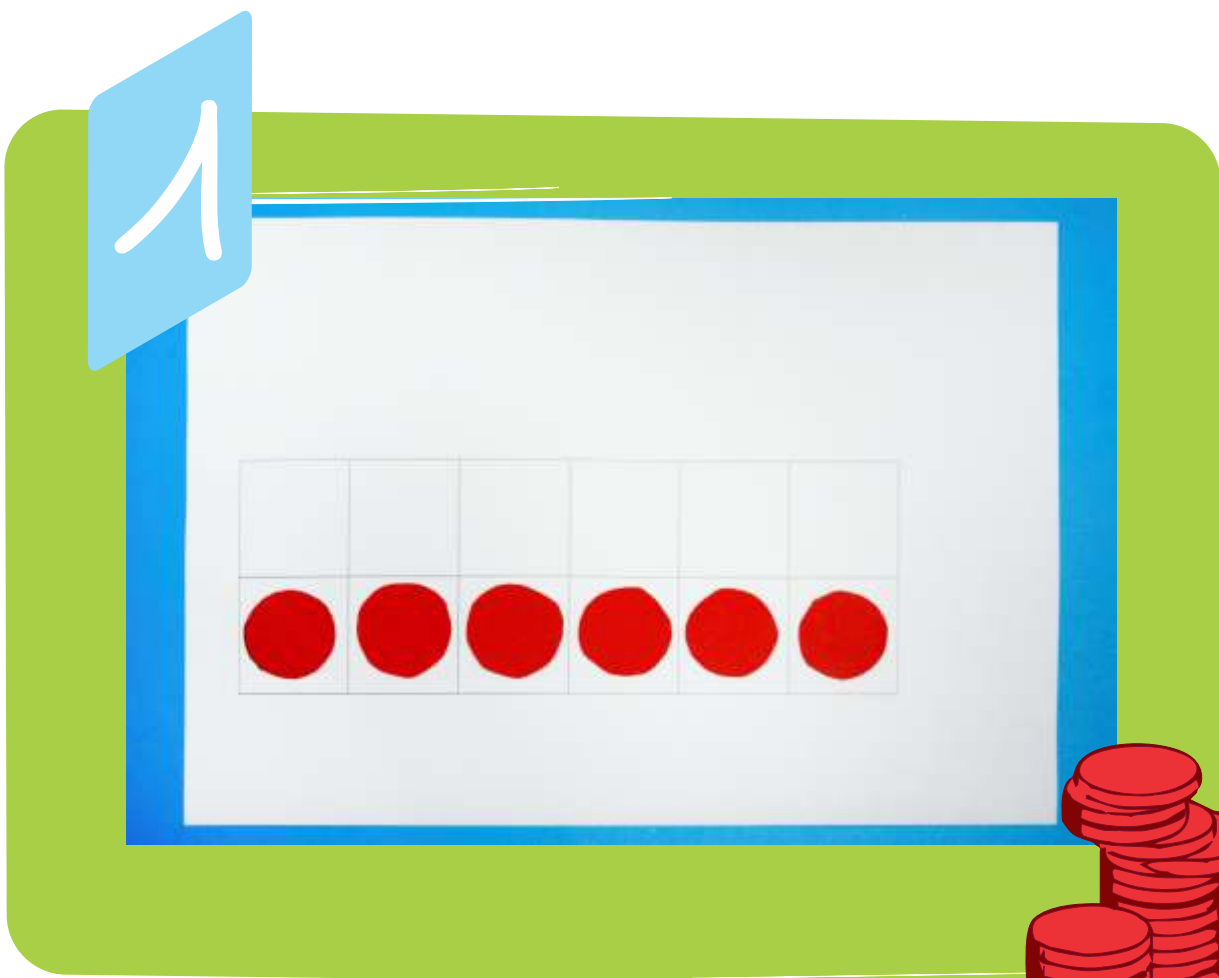
Наместо да се ставаат жетони, активноста може да се реализира и со лепење букви/ графеми, а потоа ученикот има задача да ги изброи истите.

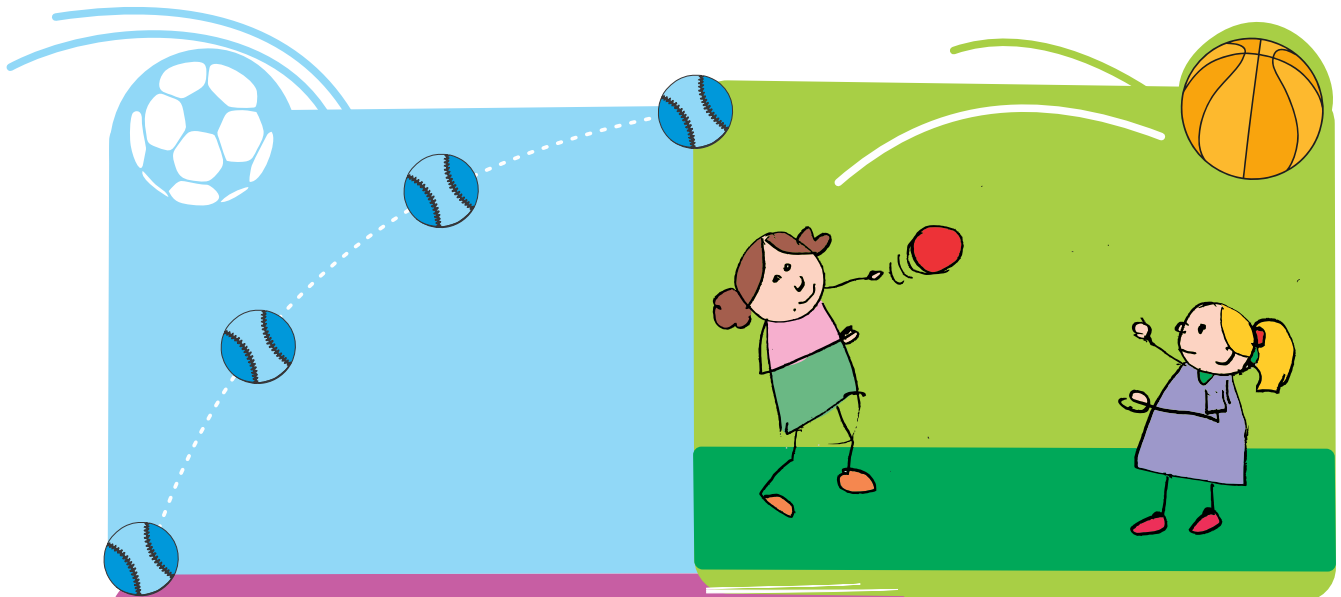
Белешка:

3. Активност: Еден глас, еден жетон

4. Активност: Забавно повторување на азбуката

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ

Blank lines for writing the student's name and surname.

ПОЕНИ

Blank lines for recording scores.

2011

USAID

Министерство на образование

МЕСЕЦИ: ЈАНУАРИ, ФЕВРУАРИ, МАРТ, АПРИЛ, МАЈ, ЈУНИ, ЈУЛИ, АВГУСТ, СЕПТЕМВРИ, ОКТОМВРИ, НОЕМВРИ, ДЕКЕМВРИ

ДНЕВИ: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31

Активности по месец:

- ЈАНУАРИ: Четиво/словница/ковга на месецот. Што научивме? Зошто не се допаѓа/ зошто не ни се допаѓа?
- ФЕВРУАРИ: Буква на неделата.
- МАРТ: Читач на неделата.
- АПРИЛ: Математичар на неделата.
- МАЈ: Што ќе употребиме да направиме постој?
- ЈУНИ: Месец геометрија.
- ЈУЛИ: Математички предвид.
- АВГУСТ: Кого кои ти предлагаме да ги прочитаат книгите?
- СЕПТЕМВРИ: Кој е твојот фаворитен месец?
- ОКТОМВРИ: Кој е твојот фаворитен месец?
- НОЕМВРИ: Кој е твојот фаворитен месец?
- ДЕКЕМВРИ: Кој е твојот фаворитен месец?

5. АКТИВНОСТ:

Читај или слушај за да нацрташ и раскажи што си нацртал

Потребни материјали:

- Хартија
- Боички
- Кутија

Програмско подрачје:

- Слушање и говорење
- Почетно читање и пишување
- Јазик
- Литература
- Изразување и творење
- Медиумска култура

Подготовка:

Подгответе картички за секој ученик (како на фотографијата на следната страна). Картичките за секој ученик може и не мора да се разликуваат.

Опис на активноста:

Објаснете им на учениците дека секој од нив ќе извлече по една картичка и има задача да го прочита тоа што е напишано на картичката и да го нацрта. На оние ученици кои уште не читаат, инструкциите прочитајте им ги вие. Внимавајте барањата што ќе им ги читате на учениците да бидат кратки, јасни и редоследно поставени. Откако секој ученик ќе заврши со својот цртеж, тој има задача на останатите да им раскаже што нацртал.

Идеја +:

Секој уметник сака да биде ценет, така што кога ќе заврши активноста, закачете ги цртежите со штипки на една врвка во училницата. Исто така, од цртежите можете да направите заедничка книга на одделението и на тој начин да ги изложите изработките на децата.

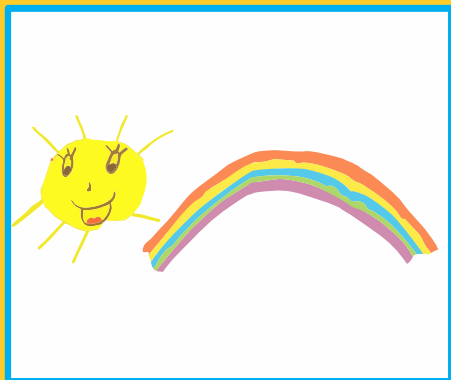

Белешка:

5. Активност: Читај или слушај за да нацрташ и раскажи што си нацртал

1

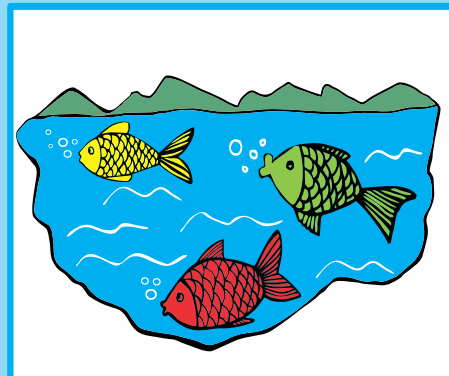
а) Нацртај сонце. До него нацртај виножито во 5 бои.

2

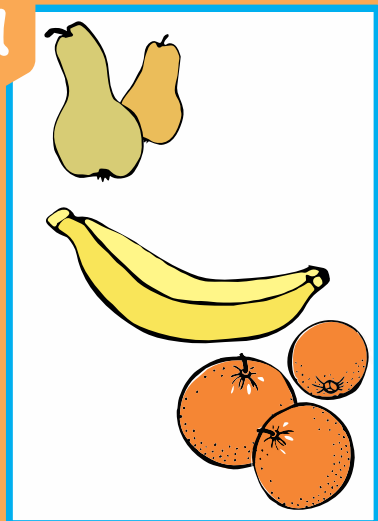
б) Нацртај куќа. До куќата нацртај големо зелено дрво. На дрвото нацртај 7 црвени цреши.

3

в) Нацртај плаво езеро. Во езерото нацртај една жолта риба, една црвена и една зелена риба. Црвената риба нека биде најголема, а жолтата најмала.

4

Во горниот лев агол нацртај две круши. На средината на листот нацртај една банана. Во долниот десен агол нацртај три портокали.

5

д) Нацртај голем круг. Врз него нацртај помал круг. Врз помалиот круг нацртај триаголник. Дали забележуваш дека всушност црташ снешко? Додај му очи и нос, и некои други детали, за да биде твојот снешко единствен.

6

ѓ) Биди креативен, нацртај што сакаш!

6. АКТИВНОСТ:

Опиши го предметот

Потребни материјали:

- Хартија
- Фломастери

Програмско подрачје:

- Слушање и говорење
- Почетно читање и пишување
- Јазик
- Литература
- Изразување и творење
- Медиумска култура

Опис на активноста:

Објаснете им на учениците дека секој од нив може да одбере еден предмет кој се наоѓа во училницата (пр. табла, клупа, врата, молив и сл.). Потоа, побарајте од ученикот пред другарчињата да го покаже избраниот предмет и да го опише со 2 – 3 придавки (пр. таблата е зелена, голема, чиста, моливот е остар, црвен и мал). Можете да им помогате на учениците и со поставување дополнителни прашања (пр. Каква боја е...?; Каква форма е...?; За што служи...?; Што правиме со...? итн.)

Оваа активност ќе им помогне на учениците да вежбаат именки и придавки, но и да се фокусираат на деталите и на оние карактеристики кои подобро ги опишуваат предметите. Дополнително, оваа активност им помага на учениците да ја знаат функцијата и намената на секој од предметите, но и да ги подобрат нивните вештини за раскажување и за составување подолги и поопширни реченици.

Идеја +:

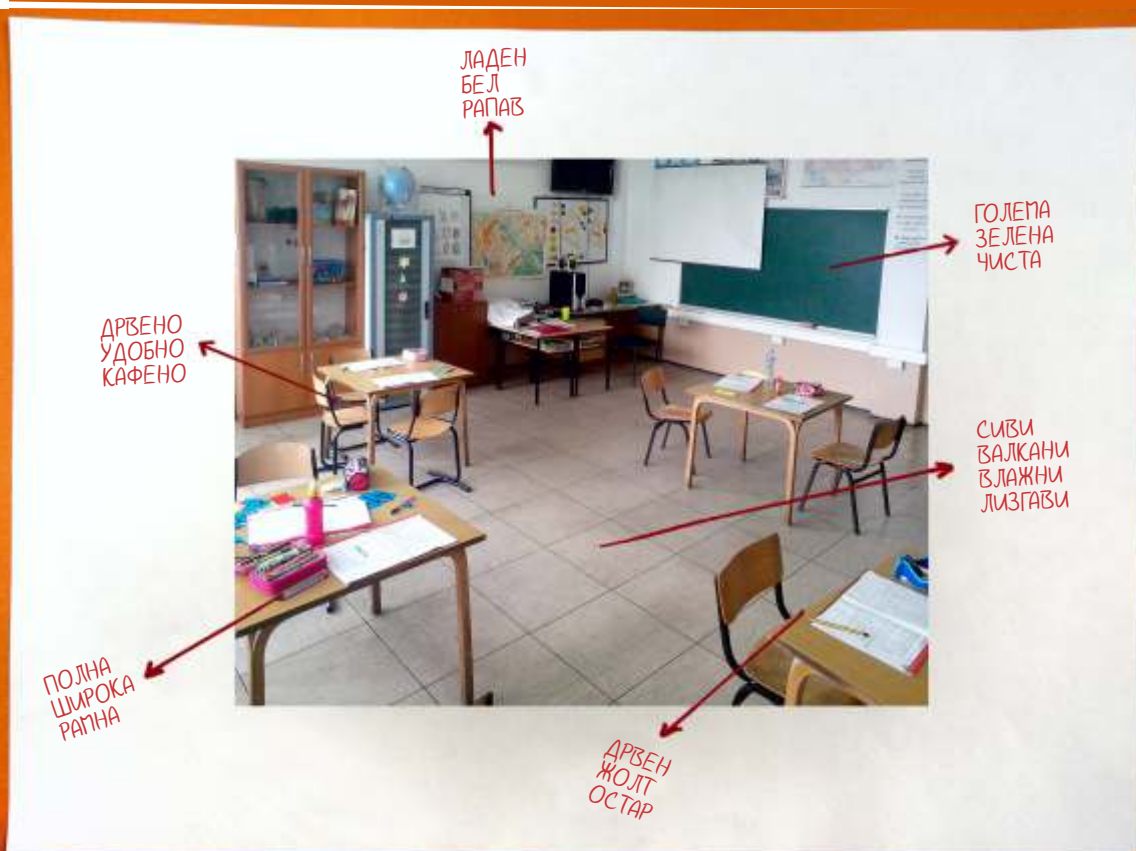
Можете да подготвите и картички со тематски слики, но без многу детали (пр. годишни времиња) и да побарате од учениците да набројуваат, опишуваат, објаснуваат што гледаат на дадената слика.

Белешка:

6. Активност: Опиши го предметот

7. АКТИВНОСТ:

Што можеме?

Потребни материјали:

- Картони во две бои
- Хартија
- Самолеплива лента
- Фломастери

Програмско подрачје:

- Слушање и говорење
- Почетно читање и пишување
- Јазик
- Литература
- Изразување и творење
- Медиумска култура

Подготовка:

За секој ученик подгответе по еден црвен и еден син картон. Во горниот агол на картоните залепете по една картичка со дејство/глагол (пр. дете што јаде, на едниот картон и дете што се облекува, на другиот картон). Подгответе и разни картички со слики или картички со зборови (на пр. картички со храна или облека). Со цел повеќекратно да ги користите, пластифицирајте ги картичките и на истите залепете некоја самолеплива лента.

Опис на активноста:

На секој ученик поделете му два картони и по 4 – 6 картички. Објаснете му на ученикот дека картичките на кои што има слики со храна треба да ги залепи на картонот на кој што „детето јаде“, а на картичките на кои што има слики со облека да ги залепи на картонот на кој „детето се облекува“. По завршувањето на активноста замолете го ученикот да каже што јадело и што облекло детето, со цел кај учениците да ги вежбате способностите за раскажување. Дополнително објаснете им дека дејството е изразено со глагол, а на останатите сликички се претставени разни именки.

Идеја +:

Можете да подготвите и картички за класификација на предметите (пр. зеленчук и овошје, училиште и дом, прибор за јадење и прибор за пишување, домашни и диви животни, и сл.). На горниот дел од едниот картон залепете слика со шума, а на другиот картон, слика со штала. Поделете им 4 - 6 слики со животни (по 3 - 4 од секој вид). Побарајте од учениците да ги залепат сликичките со домашни животни на картонот со штала, а дивите на картонот со шума. Заеднички ги проверувате и дискутирате.

Белешка:

7. АКТИВНОСТ: ШТО МОЖЕМО?

8. АКТИВНОСТ:

Заврши ја приказната

Потребни материјали:

- Приказни (текстови/бајки) за деца со илустрации

Програмско подрачје:

- Слушање и говорење
- Почетно читање и пишување
- Јазик
- Литература
- Изразување и творење
- Медиумска култура

Опис на активноста:

За оваа активност ви се потребни интересни приказни со илустрации за децата. Може да бидат приказни од детската литература или приказни кои самите ќе ги составите на тема која што сметате дека е важна за вашите ученици. Доколку изберете приказна од детската литература практикувајте секогаш во изборот да ги вклучувате и учениците. Полека читајте ја приказната, а истовремено покажувајте ги и илустрациите. Пред крајот на приказната, запрете со читањето и прашајте ги учениците како според нив би завршила приказната. За учениците ќе бидат многу интересни различните пристапи и верзии.

Идеја +:

Откако ќе завршите со читање на приказната, на секој ученик поделете му неколку делови од сложувалка, на кои со слика се претставени настаните од приказната. Побарајте од учениците да ги наредат настаните од приказната, почнувајќи од она што се случило на почеток, одејќи кон крајот на приказната. Бројот на илустрации одредете го според нивото на можностите на секој ученик посебно.

Белешка:

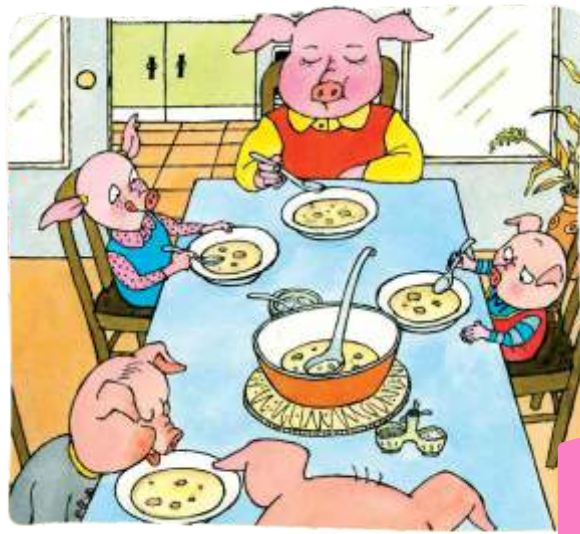

8. Активност: Заврши ја приказната

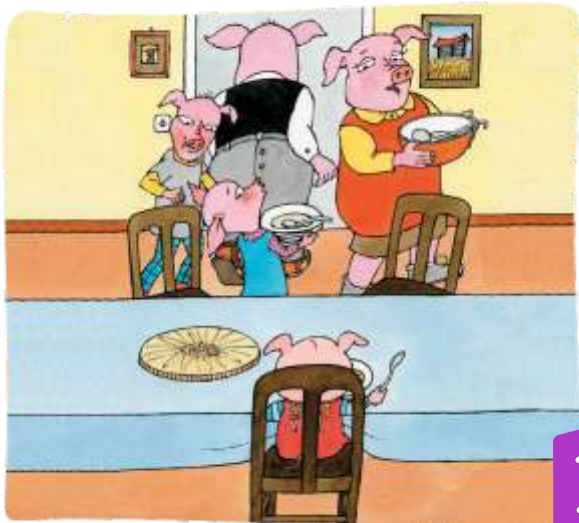
1

1

2

3

4

5

ПРАШАЈТЕ ГИ
УЧЕНИЦИТЕ КАКО
СПОРЕД НИВ
БИ ЗАВРШИЛА
ПРИКАЗНАТА...

?

9. АКТИВНОСТ:

Постер на приказната

Потребни материјали:

- Приказни со илустрации
- Картон
- Лист хартија
- Фломастери
- Самолеплива лента

Програмско подрачје:

- Слушање и говорење
- Почетно читање и пишување
- Јазик
- Литература
- Изразување и творење
- Медиумска култура

Подготовка:

Подгответе картони на кои пишува: „прво“, „потоа“ и „на крај“.

Опис на активноста:

На масата ставете неколку приказни. Заедно со учениците одберете една од нив. Полека читајте ја избраната приказна и при тоа покажувајте ги илустрациите. Објаснете им на учениците дека откако ќе им ја прочитате приказната, тие ќе треба да ја раскажат со сопствени зборови. Потоа, поделете им ги картоните на кои пишува: „прво“, „потоа“ и „на крај“. Објаснете им дека на првиот картон означен со „прво“ треба да напишат што најпрвин се случило во приказната, на картонот „потоа“, да напишат што е следното што се случило, и на картонот „на крај“, како завршува приказната. Исто така, можете да користите и три илустрации и да побарате од учениците да ги наредат според редоследот од приказната, ставајќи ги на соодветниот картон.

Идеја +:

Можете да додадете и картони со следниве наслови: „наслов на приказната“, „место каде се случува приказната“ и „ликови во приказната“. Понудете им 2 – 3 ленти со наслови од приказни, и побарајте сами да ги прочитаат и да го најдат точниот наслов. Повторете ја постапката и кога ќе зборуваат каде се случува приказната или при дефинирање на ликовите.

Белешка:

9. Активност: Постер на приказната

а) ПРВО...

б) ПОТОА...

в) НА КРАЈ...

10. АКТИВНОСТ:

Играме со зборовите: именки, глаголи

Потребни материјали:

- Картон во две бои
- Хартија
- Фломастери
- Самолеплива лента

Програмско подрачје:

- Слушање и говорење
- Почетно читање и пишување
- Јазик
- Литература
- Изразување и творење
- Медиумска култура

Подготовка:

За секој ученик подгответе по еден црвен и еден син картон. Исто така, за секој ученик подгответе и 6 - 8 картички од кои половина ќе бидат именки и ќе бидат во црвена боја, а другата половина глаголи, кои ќе бидат во сина боја. За да можете да ги користите картичките повеќекратно, пластифицирајте ги истите и ставете самолеплива лента.

Опис на активноста:

На секој ученик поделете му два картони, еден црвен на кој ќе пишува „именки“ и еден син на кој ќе пишува „глаголи“ и 6 - 8 картички со зборови. Објаснете им на учениците дека картичките на кои се напишани именки, треба да ги залепи на картонот со наслов „именки“, а картичките со глаголи, на картонот со наслов „глаголи“. Додека учениците се уште ги совладуваат именките и глаголите, многу ќе им помогне доколку глаголите и именките се во иста боја со картонот на кој треба да се залепат. Понатаму, кога тие ќе ги усвојат глаголите и именките, веќе нема да има потреба картоните за именките и глаголите да ги правите во различни бои. Со време ќе можете да додадете и трет картон за „придавки“.

Идеја +:

При работа со ученици кои сеуште не го совладале читањето може да користите пластифицирани картички со слики, применувајќи ги истите правила и принципи како со зборовите.

Белешка:

10. Активност: Игреме со зборовите: именки, глаголи

а) ИМЕНКИ	б) ГЛАГОЛИ

а) ИМЕНКИ	б) ГЛАГОЛИ
ТАШНА МАРИЈА ЧАСОВНИК	ПИШУВА ЈАЦЕ РАСКРЕВА
МИМИ ЧЕШЕЛ	МЕСИ РЕЦИ СЛУША СЕДИ
ПЕНКАЛО ДРВО	ПИШУВА ПИЕ СПИЕ

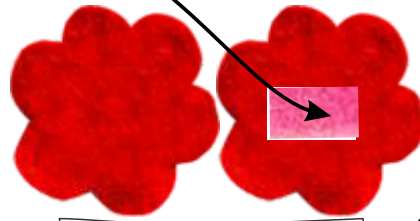

МАТЕМАТИКА
и игра

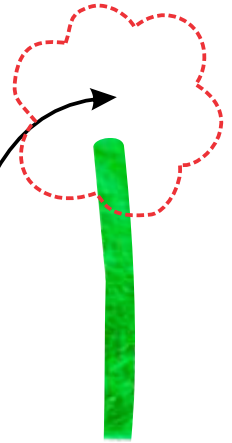
10 АКТИВНОСТИ ЗА СОВЛАДУВАЊЕ
НА МАТЕМАТИЧКИТЕ ВЕШТИНИ

1. Активност: Стави го бројот на вистинското место

самолеплива трака („чичак“)

цветови од филц

2. АКТИВНОСТ:

Процени и погоди

Потребни материјали:

- 10 капачиња и 10 шишиња
- Самолепливи ливчиња
- Моливи

Подрачја:

- Броеви
- Математички операции
- Мерење
- Работа со податоци
- Решавање проблеми
- Геометрија

Подготовка:

Земете 10 капачиња и 10 шишиња и наредете ги на масата.

Опис на активноста:

Во едно купче поставете 10 шишиња, а во друго 10 капачиња. Учениците најпрво замолете ги на самолепливо ливче да го напишат своето име, а потоа побарајте од нив да проценат, без да бројат, во кое купче има повеќе, помалку или ист број предмети. Можете да побарате и да проценат и да изразат со број колку предмети има во секое од купчињата. Побарајте од нив тој број да го запишат на самолепливото ливче и да го залепат на масата. Во оваа задача учениците имаат можност за проверка на својата проценка, со тоа што на секое шише завртуваат по едно капаче. На крај, заедно со учениците избројте колку предмети има на масата (10 шишиња и 10 капачиња) и проверете дали тоа одговара со бројот што го запишале. Истата активност можете да им ја зададете и со 10 филцани и 10 тацни.

Идеја +:

Со оваа активност може да одредите дали децата ја имаат усвоено конзервацијата на количина, односно квантитативното својство (количина и број).

Белешка:

2. Активност: Прoцени и погоди

Жане
=

Диме
<

Горан
>

Зорe
7

Катe
9

Маркo
8

Зоран
10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Потребни материјали:

- Филц или некоја друга фина ткаенина
- Ножици
- Лепило
- Самолеплива лента

Подрачја:

- Броеви
- Математички операции
- Мерење
- Работа со податоци
- Решавање проблеми
- Геометрија

Подготовка:

Треба да подготвите глава од гасеница, опашка и 10 дела од телото на гасеницата. На деловите од телото на гасеницата залепете ги броевите од 1 до 10. Сите делови изработете ги од филц, а на задната страна од секој дел залепете самолеплива лента.

Опис на активноста:

На секој ученик/ученичка дајте му/и , глава и опашка од гасеницата претходно изработена од филц. Деловите од гасеницата на кои се испишани броеви од 1 до 10 ставете ги на една маса. Кажете им на учениците дека секој од нив треба да земе по 10 дела од гасеницата за да ја направи својата гасеница редувајќи ги броевите од 1 до 10. Победник е оној кој најбрзо ќе ја нареди гасеницата.

Идеја +:

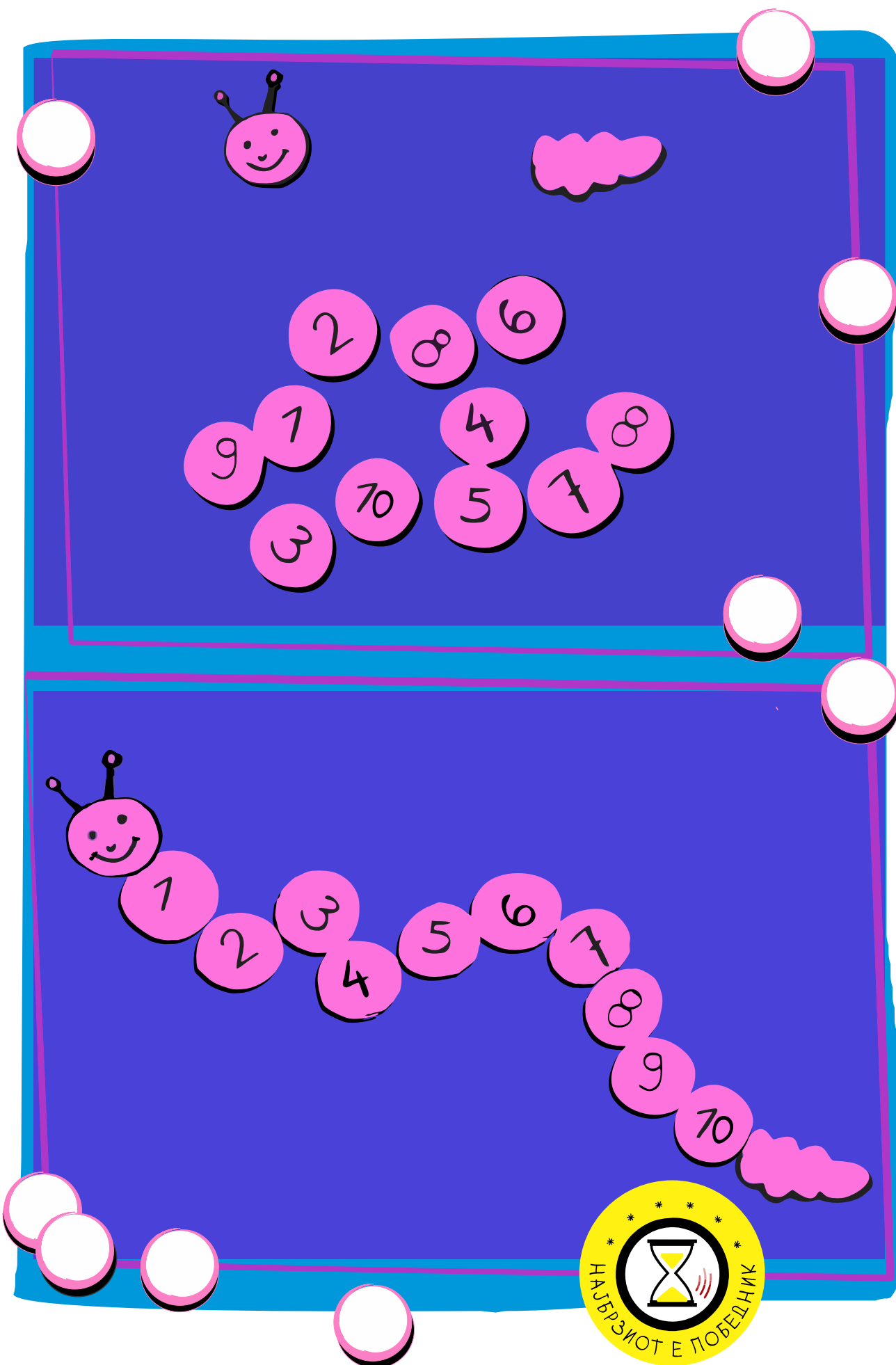
Истата активност може да се исполни и наместо со броеви од 1 до 10, со цели десетки до 100. Победник е тој што прв правилно ќе ја нареди гасеницата.

Белешка:

3. АКТИВНОСТ: Гасеница

4. АКТИВНОСТ: Математички маратон

Потребни материјали:

- Креда
- Хартија/ хамер
- Картон
- Фломастери
- Колаж

Подрачја:

- Броеви
- Математички операции
- Мерење
- Работа со податоци
- Решавање проблеми
- Геометрија

Подготовка:

Во училишниот двор или спортска сала нацртајте табела со четири колони и шест реда. Исто така потребна ќе ви биде и една коцка за играње. Препорачуваме да ја подготвите од картон со помош на учениците.

Опис на активноста:

Поделете ги учениците во четири групи и замолете ги да се наредат покрај линијата за старт. Објаснете им на учениците дека вие ќе ја фрлите коцката и дека оној кој прв ќе го погоди бројот на коцката, може да оди онолку чекори напред колку што изнесува погодениот број на коцката. По ученикот што ќе ја помине целта, доаѓа на ред следниот ученик од неговата група. Победник во играта е групата ученици која прва ќе заврши.

Оваа активност е многу интересна за учениците бидејќи тие можат слободно да се движат, но и да учат. Учењето е процес кој се одвива во и вон училницата и наставникот треба да го користи секој момент за да ги поттикне учениците да учат и да стекнуваат нови искуства каде и да се наоѓаат.

Идеја +:

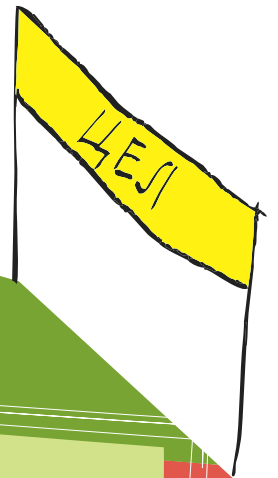
Истата активност може да се реализира и само со геометриски форми со цел да се вежба препознавањето на формите. Наместо коцка со броеви, подгответе коцка со геометриски форми. Детето кое ја има формата што се свртела на коцката, оди едно поле напред. Победник е тој што прв ќе стигне до целта.

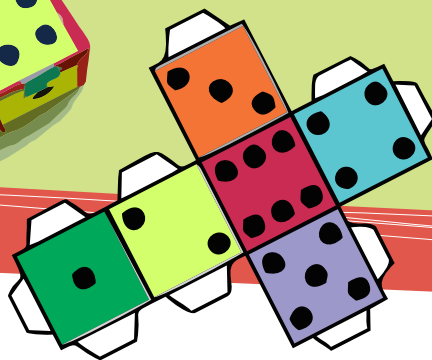
Белешка:

4. Активност: Математички маратон

1 ГРУПА	2 ГРУПА	3 ГРУПА	4 ГРУПА

Потребни материјали:

- Картони во разни бои
- Фломастери
- Ножици
- Модели на овошје и зеленчук
- Хартија

Подрачја:

- Броеви
- Математички операции
- Мерење
- Работа со податоци
- Решавање проблеми
- Геометрија

Подготовка:

Подгответе копии од вистински банкноти и монети за секој ученик. За подолготрајна употреба препорачуваме и банкнотите и монетите да ги пластифицирате. Дополнително во вашата училишница импровизирајте пазар. На вашата „тезга“ наредете ги разните модели овошје и зеленчук и на истите ставете им цена. За секој ученик подгответе табела како на фотографијата на следната страна.

Опис на активноста:

Поделете им на учениците по ист број монети и банкноти и побарајте да избројат колку добиле. Помогнете им бројот на добиените монети и банкноти да го запишат во својата табела, во колоната „почетна состојба“. Започнете ја активноста така што ќе ги замолите учениците да купуваат од вашата тезга.

По завршувањето на активноста замолете ги учениците да избројат колку пари им останале и тоа да го запишат во табелата, во колоната „крајна состојба“. При споредба на броевите од првата колона ќе утврдат дека добиле исто пари со другарчињата, а при споредба на втората колона ќе утврдат дали потрошиле повеќе или помалку во однос на другарчињата.

Идеја +:

Откако еднаш ќе ја пробате активноста, потоа учениците нека бидат продавачи.

Белешка:

5. Активност: Пазаруваме

1

ПАРИ	ПОЧЕТНА СОСТОЈБА	КРАЈНА СОСТОЈБА
1 денар		
2 денари		
5 денари		
10 денари		
50 денари		
100 денари		

6. Активност: Најди го натрапникот

2 4 5 8

1 3 5 6

5 10 15 19

4 6 9 12

7 13 21 28

2 4 ~~5~~ 8

1 3 5 ~~6~~

5 10 15 ~~19~~

~~4~~ 6 9 12

7 ~~13~~ 21 28

7. Активност: Препознај и добиј Бинго

Потребни материјали:

- Лист хартија
- Жетони во боја
- Сад со броеви

Подрачја:

- Броеви
- Математички операции
- Мерење
- Работа со податоци
- Решавање проблеми
- Геометрија

Подготовка:

Подгответе различно бинго ливче за секој ученик. Во полињата од бинго ливчето напишете едноцифрени, двоцифрени броеви или цели десетки, во зависност од способностите на учениците. Овие ливчиња може да ги пластифицирате и да ги користите повеќекратно бидејќи на учениците ќе им се паѓаат секогаш различни бинго ливчиња.

Опис на активноста:

Објаснете им на учениците дека ќе работат индивидуално. Секој ученик треба да дојде и да извлече едно бинго ливче. Откако секој ученик ќе добие бинго ливче, објаснете им дека од садот пред вас вие ќе влечете броеви. Доколку го имаат извлечениот број во нивното бинго ливче тие може да стават жетон врз тоа поле во своето бинго ливче.

Објаснете им дека играта ќе ја изведувате се додека некој не добие бинго т.е. не ги покрие со жетон сите полиња од бинго ливчето. Тој што прв ќе стигне до целта треба да извика: Бинго!

Белешка:

7. Активност: Препознај и добиј Бинго

18

4

15

36

42

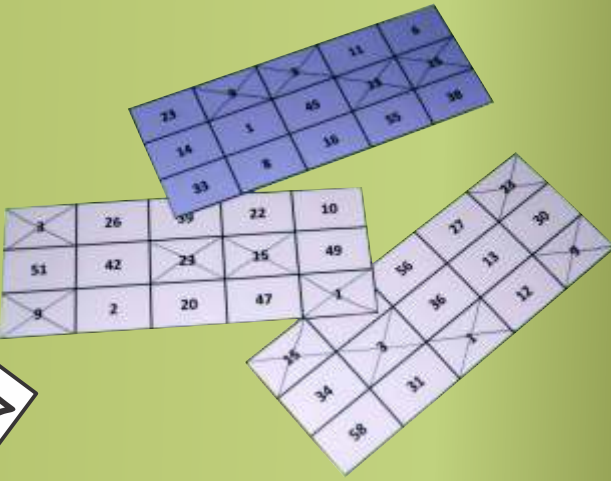
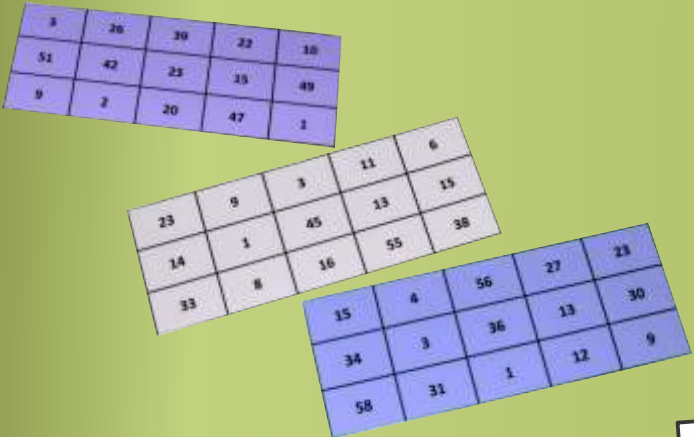
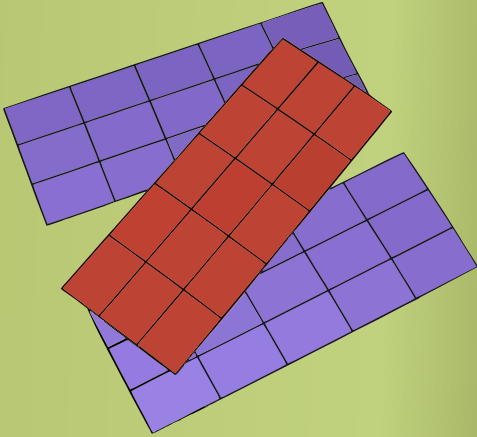
64

14

27

16

Scissors icon on the left margin.

8. АКТИВНОСТ: Јас мерам должина

Потребни материјали:

- 10 дрвени стапчиња

Подрачја:

- Броеви
- Математички операции
- Мерење
- Работа со податоци
- Решавање проблеми
- Геометрија

Подготовка:

Земете 10 дрвени стапчиња со должина од 10 см до 100 см (должината на секое се зголемува за 10 см.) и ставете ги на масата (без редослед).

Опис на активноста:

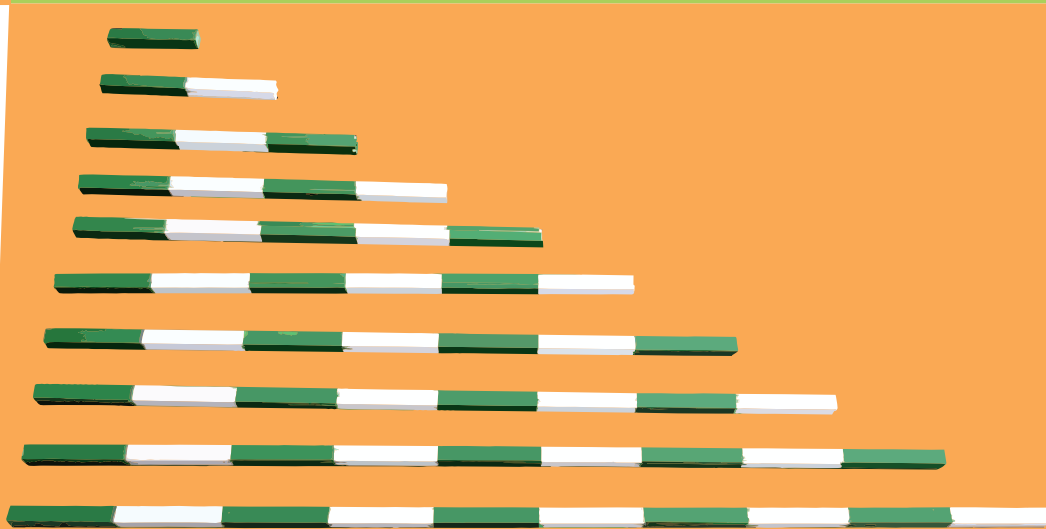
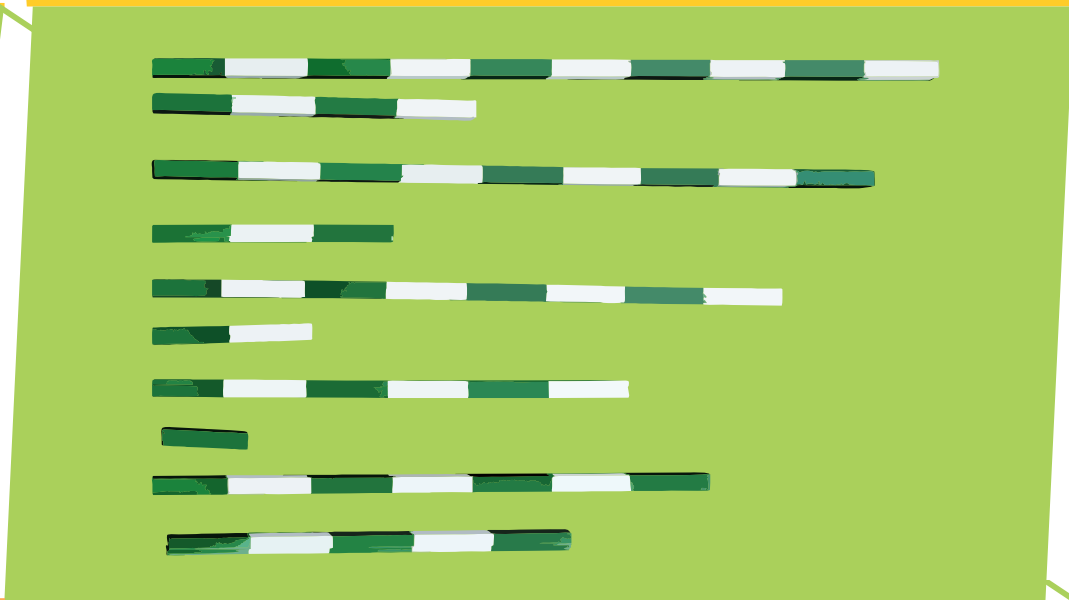
Со цел учениците подобро да ги разберат нестандартните мерки за должина, како и поимите пократко – подолго, можете да ги користите дрвените стапчиња. Стапчињата поставете ги на клупата пред ученикот/ученичката и објаснете дека треба да ги подреди по големина сите 10 стапчиња, почнувајќи од најмалото до најголемото и обратно. Со оваа активност може да одредите дали децата ја имаат усвоено конзервацијата на должина.

Белешка:

8. Активност: Јас мерам должина

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Потребни материјали:

- Хартија во боја
- Самолеплива лента
- Фломастери
- Хартија
- Пластичен/ стаклен сад
- Ножици

Подрачја:

- Броеви
- Математички операции
- Мерење
- Работа со податоци
- Решавање проблеми
- Геометрија

Подготовка:

За подготовка на оваа активност исечете геометриски форми во разни бои и големини. Пластифицирајте ги и ставете им самолеплива лента на задниот дел. Сите делови ставете ги во еден сад.

Опис на активноста:

На секој ученик треба да му кажете еден предмет (куќа, зграда, ракета) и на бел лист хартија да направи скица од тој предмет. Откако учениците ќе завршат со скицирање, замолете ги, индивидуално да размислат кои геометриски форми ќе им бидат потребни за да можат да го конструираат предметот. Замолете го секој ученик да дојде и од вас да ги побара геометриските форми кои му се потребни. Потоа, следејќи ја скицата, ученикот го конструира зададениот предмет со геометриските форми. Доколку учениците не се во можност самите да скицираат, скицата за предметот може да му ја подготвите вие и заедно со него да дискутирате за потребните геометриски форми за конструирање на предметот.

На крајот на часот, заедно со учениците изложете ги изработките на празните ѕидни површини во математичкото катче.

Идеја +:

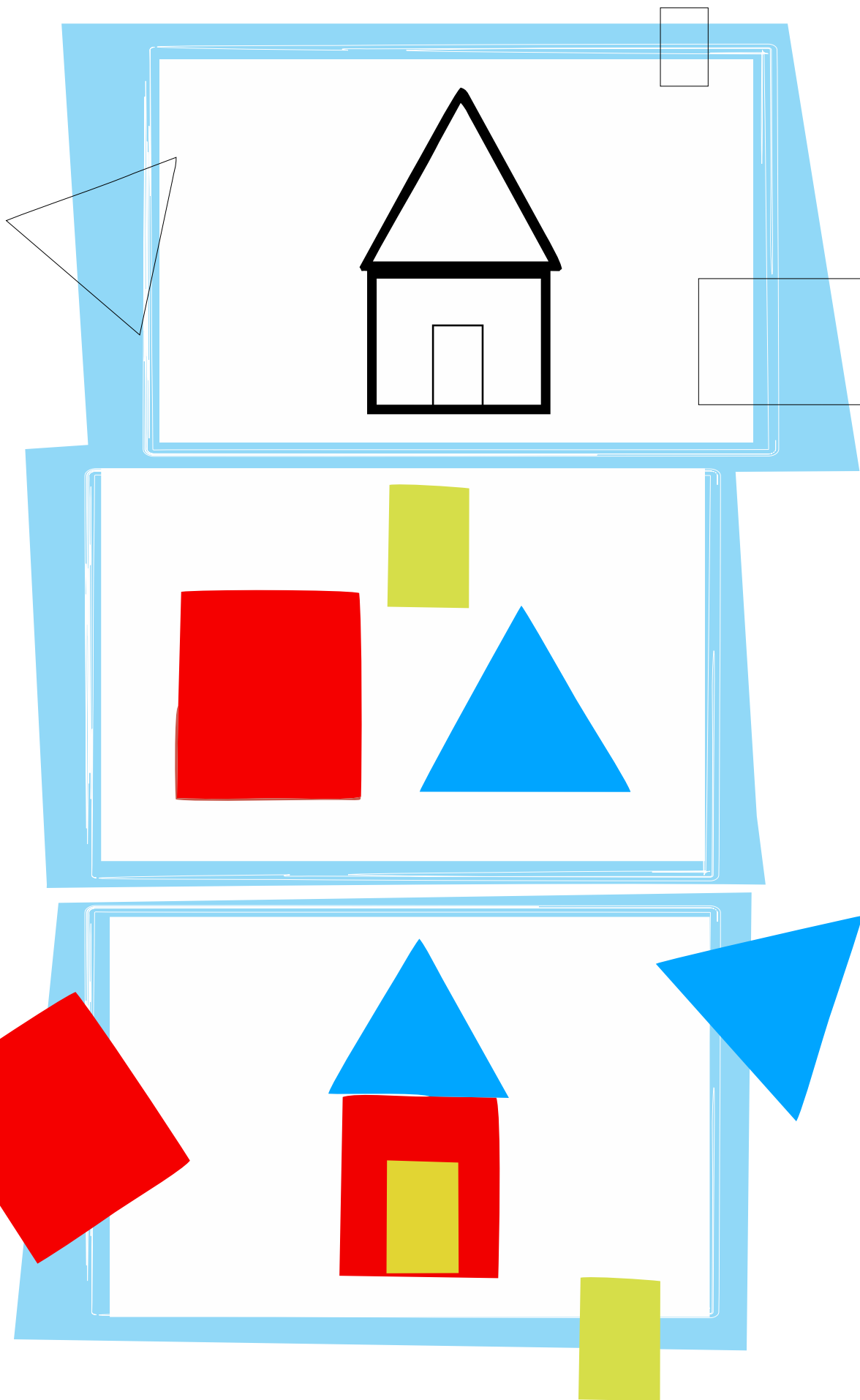
Оваа активност може да ја реализирате задавајќи им задача на учениците да ги направат скицираните предмети од пластелин, глинамол или тесто, овој пат користејќи геометриски тела.

Белешка:

9. Активност: Направи сам

Потребни материјали:

- Хартија
- Фломастери
- Самолеплива лента

Подрачја:

- Броеви
- Математички операции
- Мерење
- Работа со податоци
- Решавање проблеми
- Геометрија

Подготовка:

Подгответе и пластифицирајте картички со дневни активности (вклучувајќи ги активностите во училиште). На истите залепете и самолеплива лента. Дополнително направете и еден постер/ табла која исто така ќе биде залепена со самолеплива лента.

Пред да почнете да ги користите картичките, неопходно е учениците да ги запознаат и препознаваат активностите претставени на тие картички.

Опис на активноста:

Пред почетокот на наставниот ден, на секој ученик дајте му го постерот со распоред на активности (најпрво пишување, па цртање, појаднување, решавање задачи, средба со логопед или психолог, активности во спортска сала или соба за сензорна интеграција и сл.). Заедно разгледајте го распоредот на наставните активности во текот на денот. По завршување на активностата, од распоредот заедно отстранете ја картичката со реализираната активност. Така детето ќе има увид до каде е со реализација на планираните дневни активности.

Белешка:

10. Активност: Постер на денот

БОИ

ЧИТА

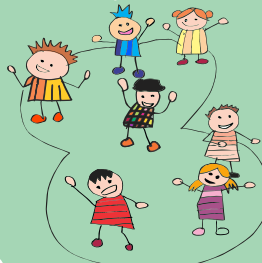
СЕ ГУШКА

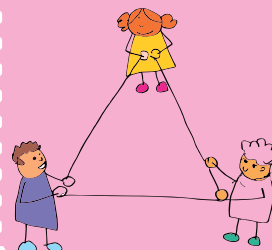
СЕ ГРИЖИМЕ
ЗА ЦВЕКИЊАТА

ИГРАЛИШТЕ

ГРУПНА РАБОТА

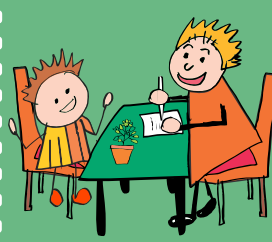
РАСКРЕВА

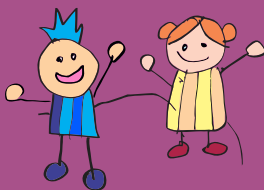
ЛОГОПЕД

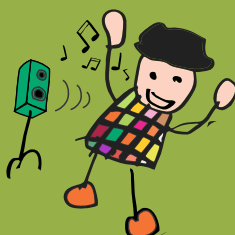
ПСИХОЛОГ

СЛОБОДНИ
АКТИВНОСТИ

ПЕЕ

ISBN 978-608-4731-98-3

www.stepbystep.org.mk

